

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Jakuba Michálka, Jaroslava Faltýnka, Jana Farského, Tomia Okamury a dalších na vydání ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů (sněmovní tisk č. 390)

Vláda na své schůzi dne 4. března 2019 projednala a posoudila návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších ústavních zákonů, a zaujala k tomuto návrhu ústavního zákona **neutrální stanovisko**, s tím, že upozorňuje na některé níže uvedené skutečnosti, které doporučuje při dalším projednávání tohoto návrhu ústavního zákona zohlednit.

1. Vláda vítá myšlenku zavést do právního řádu České republiky institut tzv. klouzavého mandátu poslance Parlamentu České republiky. Současně nicméně vláda konstatuje, že navržené řešení je fakticky v rozporu se samotným principem tzv. klouzavého mandátu, který je založen na dočasné suspendaci práv a povinností spojených s výkonem mandátu poslance v době, kdy je poslanec členem vlády.
2. Návrh ústavního zákona vychází z konstrukce, podle níž by mělo v důsledku inkompatibility funkce poslance a člena vlády dojít k zániku mandátu poslance, případně pak ex constitutione k jeho znovunabytí. Taková konstrukce však neodpovídá principu klouzavého mandátu, jenž je, jak již výše uvedeno, založen na suspendaci práv a povinností spojených s výkonem mandátu poslance, nikoliv však na zániku mandátu jako takového. Tomu odpovídá i skutečnost, že rovněž ústavní konstrukce klouzavého mandátu jiných států, na jejichž ústavní úpravu se předkladatelé v důvodové zprávě odvolávají, vychází z principu pozastavení výkonu mandátu, a nikoliv jeho zániku jako takového (viz např. § 64 odst. 1 Ústavy Estonské republiky, čl. 77 odst. 2 Ústavy Slovenské republiky apod.). Důsledkem navržené konstrukce by tak mohlo být založení vnitřního rozporu v rámci Ústavy České republiky, konkrétně pak navrženého čl. 31a odst. 1 a 3 s čl. 19 odst. 3 Ústavy České republiky, podle něhož mandát poslance nebo senátora vzniká zvolením, a jenž nepředpokládá možnost jeho vzniku z jiného titulu, tedy ani ex constitutione v důsledku zániku funkce člena vlády. Současně je navrhované ustanovení čl. 31a odst. 1 a 3 ve vnitřním rozporu i s čl. 25 Ústavy České republiky,

v němž není upraven zánik mandátu poslance, který nastoupil na místo poslance, jenž přestal být členem vlády.

3. Návrh dále předpokládá, že se navržená právní úprava použije obdobně i v případě, že se stane člen vlády poslancem. Avšak stanovení obdobné aplikace ve všech případech, kdy se stane člen vlády poslancem, může působit aplikační a výkladové problémy. Lze například považovat za sporné, zda by se měla uvedená úprava aplikovat i na situace, kdy člen vlády získá poslanecký mandát v důsledku nových voleb do Poslanecké sněmovny, zároveň však je stále členem vlády, jež podala demisi po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny (čl. 73 odst. 2 Ústavy České republiky), resp. na poslance, jenž je členem vlády, které dosud nebyla ve lhůtě 30 dnů ode dne jejího jmenování vyslovena důvěra, resp. nedůvěra (čl. 68 odst. 3 Ústavy České republiky). V tomto ohledu lze návrh čl. 31a odst. 4 Ústavy České republiky považovat za nejasný, resp. do budoucna za problematicky aplikovatelný.
4. Podle navrhovaného doplnění čl. 25 písm. f) Ústavy České republiky má mandát poslance zaniknout neslučitelností podle nového čl. 31a. V tomto ustanovení však není výslovně uvedeno, že funkce člena vlády je neslučitelná s mandátem poslance. Takové pravidlo by bylo vhodné v čl. 31a výslovně uvést.
5. Zavedení pojmu „dočasný poslanec“ do textu Ústavy České republiky je podle názoru vlády nadbytečné s ohledem na to, že má mít podle čl. 31a odst. 2 stejné postavení jako ostatní poslanci. Nadbytečné se jeví též slovní spojení „postavení dočasného poslance po dobu, kdy vykonává mandát“, neboť jindy se vůbec nejedná o poslance, a to ani dočasného.
6. Jak vyplývá z výše uvedeného, považovala by vláda za vhodné, pokud by byl předložený záměr zavedení tzv. klouzavého mandátu před schválením dílčím způsobem upraven ve smyslu uvedených doporučení vlády. Vláda v této souvislosti vyjadřuje svou připravenost poskytnout v dalším legislativním procesu plnou součinnost při formulaci případných potřebných úprav předloženého návrhu zákona.